လဲ့ဝ်ဘီးဘဉ်သ့ဉ်ညါတ၊်ဂ့၊်ဆိ

◆ ကီ၊်အဲကလံးစီးပၤခွါလ်စ်အခိဉ်ထံးတဂၤအခါပှၤလီးက့ၤစီးပၤအစ့တန့်၊်ဘဉ်ပှၤအဒူဃဲ၊်ဂၤဘဉ်တ၊်ဖိဉ်အီၤလၢစီးပၤအကလု၊်ဒီးပတံထိဉ်ဝဲဆူသဲစးဘျိဉ်ဒိဉ်ဒ်သိးတ၊်ကပျဲက့ၤအီၤမ့၊်လၢတ၊်ဖိဉ်အဝဲသ့ဉ်တတီတလိၤဘဉ်အယိဒီးစီးပၤပျဲက့ၤဝဲလီၤ. တ၊်အယိန္ဉ်လဲ့ဝ်ဘီးဘဉ်သ့ဉ်ညါဟဲကဲထိဉ်ဝဲဒဉ်နှဉ်လီၤ.

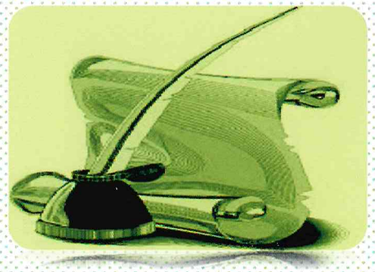
ကီ၊်ပယီၤဒီးလဲ့ဝ်ဘီးဘဉ်သ့ဉ်ညါ

◆ တ၊်ထုးထိဉ်လဲ့ဝ်ဘီးဘဉ်သ့ဉ်ညါပၢအစိကမီၤန္ဉ်တ၊်ဟ့ဉ်လီၤဆူသဲစးဘျိဉ်ဒိဉ်ခိဉ်သ့ဉ်ဖဲ ၁၉၄၇ နံ့ဉ်ဒ်ထံကီ၊်တ၊်သိဉ်တ၊်သိမိ၊်ပှ၊်တ၊်ဘျၢ ၂၅ ပဝ်ဖျါဝဲအသိးဒီးဖဲ ၂၀၀၈ နံ့ဉ်ဒ်ထံကီ၊်တ၊်သိဉ်တ၊်သိမိ၊်ပှ၊်တ၊်ဘျၢ ၂၉၆ အိဉ်ဝဲအသိးတ၊်ဟ့ဉ်အးလီၤဝဲဆူကီ၊်စၢဖြိဉ်သဲစးဘျိဉ်ဒိဉ်ခိဉ်သ့ဉ်နှဉ်လီၤ.နယ့ထိဉ်သ့ထဲလၢကီ၊်စၢဖြိဉ်သဲစး ဘျိဉ်ဒိဉ်ဒ်သိးတ၊်ကထုးထိဉ်လဲ့ဝ်ဘီးဘဉ်သ့ဉ်ညါန္ဉ်လီၤ.

လဲ့ဝ်ဘီးဘဉ်သ့ဉ်ညါအကလုဉ်တဖဉ်

◆ (၁) တ၊်ကိးယီၤလဲ့ဝ်ဘီးဘဉ်သ့ဉ်ညါအကလု၊်
(Writ of Habeas Corpus)
(၂) တ၊်ဟ့ဉ်တ၊်စိကမီၤလဲ့ဝ်ဘီးဘဉ်သ့ဉ်ညါအကလု၊်
(Writ of Mandamus)
(၃) တ၊်တြိလဲ့ဝ်ဘီးဘဉ်သ့ဉ်ညါအကလု၊်
(Writ of Prohibition)
(၄) ခိဉ်န၊်သံကွ၊်လဲ့ဝ်ဘီးဘဉ်သ့ဉ်ညါအကလု၊်
(Writ of Habeas Corpus)
(၅) တ၊်ကိးအမူးလဲ့ဝ်ဘီးဘဉ်သ့ဉ်ညါအကလု၊်
(Writ of Certiorari)

ဘဉ်မနုၤအယိတ၊်ဟ့ဉ်တ၊်ပတံထိဉ်လဲ့ဝ်ဘီးဘဉ်သ့ဉ်ညါအခွဲးလဲ့ဝ်

◆ တ၊်ပၢတ၊်ပြုးခိဉ်န၊်တဖဉ် အတ၊်စံဉ်ညီဉ်တ၊်မၤ (Quasi Judicial Function) အယိထံဖိကီ၊်ဖိတဂၤသဲစးအခွဲးအယဝ်မ့၊်ဘဉ်ဒိဘဉ်ထံးဟးဂီၤဝဲန္ဉ်ဒ်သိးတ၊်တီတ၊်လိၤကအိဉ်အဂီ၊်,ကီ၊်စၢဖြိဉ် သဲစးဘျိဉ်ဒိဉ်ခိဉ်သ့ဉ်ကျဲၤဘဉ်လိဝ်ဖိးဒ့ကသ့အဂီ၊်နှဉ်လီၤ.

တ၊်ထုးထိဉ်လဲ့ဝ်ဘီးဘဉ်သ့ဉ်ညါတ၊်ကလု၊် သ့အခါဖဲလဲ့ဝ်

◆ (၁) မၤတ၊်လၢအထလၢကွံဝ်အစိကမီၤအခွဲးအယဝ်
(၂) မၤတ၊်လၢတ၊်စိကမီၤခွဲးယဝ်တအိဉ်ဘဉ်အပူၤ
(၃) တမၤဘဉ်တ၊်လၢကဘဉ်မၤဝဲလၢအိဉ်ဒီးအစိကမီၤအခွဲးအယဝ်
(၄) တ၊်ကလု၊်တခါနမ့၊်ကွ၊်ပတြိဝ်ဒဉ်လဲ့ဝ်ထံဉ်ဘဉ်လၢသဲစးတကပၤအကမဉ်အိဉ်
(၅) ထီဒါန့ဆၢဉ် အတ၊်ဂၢ၊်ကျၢၤ (Rules of Natural Justice) တ၊်ဂ့၊်တမံၤမံၤဒ်အံၤမ့၊်အိဉ်ထိဉ်နှဉ်တ၊်ထုးထိဉ်လဲ့ဝ်ဘီးဘဉ်သ့ဉ်ညါတ၊်ကလု၊်သ့ဝဲလီၤ.

ဘဉ်ပတံထိဉ်လဲ့ဝ်ဘီးဘဉ်သ့ဉ်ညါအကလု၊်ဒ်လဲဉ်

◆ ဒ်ကီ၊်စၢဖြိဉ်သဲစးဘျိဉ်ဒိဉ်ခိဉ်သ့ဉ်နဲဉ်လီၤပဝ်ဝဲ "တ၊်ပတံထိဉ်လဲ့ဝ်ဘီးဘဉ်သ့ဉ်ညါအကလုဉ် အတ၊်ဘျၢ" အသိးကဘဉ်ပတံထိဉ်ဝဲလီၤ.
(၁) ပှၤဘဉ်ဒိဆါကဘဉ်ပတံထိဉ်ဆူကီ၊်စၢဖြိဉ်သဲစးဘျိဉ်ဒိဉ် ခိဉ်သ့ဉ်နှဉ်လီၤ.
(၂) ပှၤပထံထိဉ်တ၊်အမံၤ,ပှၤလၢအဘဉ်တ၊်ပတံထိဉ်မ့တမ့၊်ကရၢကရိမ့တမ့၊်ပဒိဉ်ဝဲၤကျိၤအမံၤကဘဉ်ပဉ်ဝဲလီၤ.
(၃) ကဘဉ်ဒုးနဲဉ်ဝဲ"လဲ့ဝ်ဘီးဘဉ်သ့ဉ်ညါအကလုဉ်" လၢအလီၤပလိဝ်ဒီးတ၊်ပတံထိဉ်တ၊်အဂ့၊်အကျိၤလီၤ. (အဒိ-တ၊် ကိးအမူးလဲ့ဝ်ဘီးဘဉ်သ့ဉ်ညါ, တ၊်တြိလဲ့ဝ်ဘီးဘဉ်သ့ဉ်ညါ)
(၄) ပှၤပတံထိဉ်တ၊်ကဘဉ်ကွဲးဖျါထိဉ်လီၤတံ၊်လီၤဆဲးလၢလၢပွဲၤပွဲၤတ၊်လၢအဘဉ်ဒိဆါဒီးဆူကွံဝ်တဖဉ်နှဉ်လီၤ.
(၅) တပူၤဃီဒီးလဲ့ဝ်ပတံထိဉ်နှဉ်လဲ့ဝ်ဆိဉ်လီၤသးကဘဉ်ပဉ်ဃုဝ်ဝဲလီၤ.

တ၊်ဟ့ဉ်ရူတ၊်ဂီၤခိဉ်အခိ

◆ (၁) တ၊်ပတံထိဉ်လဲ့ဝ်လၢဃိဝ်ပူၤန္ဉ်တလိဉ်နဟ့ဉ်ရူအခိအသွဲဘဉ်.
(၂) တ၊်ပတံထိဉ်လဲ့ဝ်ဘီးဘဉ်သ့ဉ်ညါခဲလၢဝ်နှဉ်ကဘဉ်ဟ့ဉ်ရူအခိအသွဲ ၅၀၀ ဘးလီၤ.
(၃) လဲ့ဝ်ဘီးဘဉ်သ့ဉ်ညါအဂီ၊် ကဘဉ်ဟ့ဉ်လဲ့ဝ်ဆိဉ်လီၤ သးအခိတ၊်ဂီၤခိဉ် ၁၅၀ ဘးလီၤ.
(၄) တ၊်ကကိးပှၤလၢအဘဉ်တ၊်ပတံထိဉ်အဂီ၊်တ၊်ကဘဉ်ဟ့ဉ်ရူအခိတဂၤ ၄၀၀ ဘးန္ဉ်လီၤ.
(၅) မ့မ့၊်ကွိ၊်မ့ဉ်နှဉ်ကဘဉ်ပတံထိဉ်ကွိ၊်မ့ဉ်ထိရီၤ (လဲ့ဝ်ဘီးဘဉ်သ့ဉ်ညါ) ဒီးမ့မ့၊်တ၊်ဘံဘူအမူးနှဉ်ကဘဉ်ပတံထိဉ်တ၊်ဘံဘူအမူးထိရီၤ (လဲ့ဝ်ဘီးဘဉ်သ့ဉ်ညါ) နှဉ်လီၤ.

ပတ်ထိန်းအခါဘဉ်ပလီၢ်သး

- တၢ်ဝ့ၢ်တဖဉ်အံၤကဘဉ်လၢပှဲၤဝဲ, မ့ၢ်တလၢပှဲၤဘဉ်နှဉ် လဲၥ်ဘီးဘဉ်သ့ဉ်ညါလဲၥ်ပတ်ထိဉ်အံၤတၢ်တတူၢ်လိဉ် ဘဉ်,တၢ်ဝ့ၢ်လိဉ်သ့လီၤ.
  (၁) တပူၤယီဒီးလဲၥ်ပတ်ထိဉ်အံၤလဲၥ်ဆိဉ်လီၤသး ကဘဉ်ပဉ်ဃုဉ်ဝဲလီၤ.
  (၂) တၢ်ပတ်ထိဉ်လဲၥ်ဘီးဘဉ်သ့ဉ်ညါတၢ်ဝ့ၢ်လၢလၢ ပှဲၤပှဲၤကဘဉ်ပဉ်ဖျိထိဉ်လၢလဲၥ်ဆိဉ်လီၤသးအပူၤ လီၤ.
  (၃) တၢ်ဝ့ၢ်တဖဉ်အံၤမ့ၢ်တီဝဲလိၤဝဲအဝ့ၢ်တၢ်အၢဉ်လီၤ ကဘဉ်ပဉ်ဃုဉ်ဝဲလီၤ.
  (၄) တပူၤယီဒီးလဲၥ်ပတ်ထိဉ်နှဉ်တၢ်ကလုၢ်လၢအဘဉ် ဒိဆါနၤ,တၢ်စံဉ်ညီဉ်တဲၥ်တဖဉ်ဒီးလဲၥ်လဲၢ် အဂၤလၢအလိဉ်တဖဉ်အလဲၥ်ခီဒိဘဉ်ပဉ်ဃုဉ် လၢလၢပှဲၤပှဲၤလီၤ.

.....

MyJustice

Funded by: European Union

Implemented by: BRITISH COUNCIL

- တၢ်ပဉ်ဖျိတၢ်ဝ့ၢ်တမံၤမံၤမ့ၢ်တလၢပှဲၤဘဉ်အယိတၢ် ပတ်ထိဉ်လဲၥ်ဘီးဘဉ်သ့ဉ်ညါဘဉ်တၢ်ဝ့ၢ်လိဉ်အီၤအိဉ် ဝဲအါမးလီၤ. တၢ်အယိန့ဉ်ဘဉ်ပလီၢ်သးမုဉ်မုဉ်နိၢ်နိၢ် လီၤ.

တၢ်ဒိကန်ၢ်စံဉ်ညီဉ်တဲၥ်လဲၥ်ဘီးဘဉ်သ့ဉ်ညါအမူး

- တၢ်စးထိဉ်ယိထံဒိကန်ၢ်ဒီးအကတၢ်ၢ်တၢ်ဒိကန်ၢ်စံဉ် ညီဉ်တဲၥ် အိဉ်ဝဲခံပတီၢ်လီၤ.
  (၁) တၢ်ပတ်ထိဉ်လဲၥ်ဘီးဘဉ်သ့ဉ်ညါန့ဉ်ကိၢ်စၢဖြိဉ် သဲစးဘျိဉ် ဒိဉ်ခိဉ်သ့ဉ်ပှၤစံဉ်ညီဉ်ကွိၢ်ဝ့ဂၤပဉ် "စးထိဉ်ဒိကန်ၢ်စံဉ်ညီဉ်တဲၥ်ကရၢ" ကိးယီၤပှၤ ပတ်ထိဉ်တၢ်ဒီးဒိကန်ၢ်ဝဲလီၤ.
  (၂) တၢ်တူၢ်လိဉ်တတူၢ်လိဉ်လဲၥ်ပတ်ထိဉ်နှ့ၢ်ကဘဉ် ဟ့ဉ်လီၤအကလုၢ်လီၤ.
  (၃) စးထိဉ်ဒိကန်ၢ်စံဉ်ညီဉ်တဲၥ်ကရၢမ့ၢ်တူၢ်လိဉ်ဝဲန့ဉ် ကကိးယီၤ ပှၤလၢအဘဉ်တၢ်ပတ်ထိဉ်လီၤ.
  (၄) ပှၤလၢအဘဉ်တၢ်ပတ်ထိဉ်အံၤဘဉ်မနုၤအယိ တကြၢးတၢ်ထုး ထိဉ်လဲၥ်ဘီးဘဉ်သ့ဉ်ညါ အကလုၢ်လဲဉ်နှ့ဉ်ကဘဉ်ပဉ်ဖျိထိဉ်အတၢ်စံး ဆၢလဲၥ်ကွဲးဖျိဒီးတၢ်ဆိဉ်လီၤသးလဲၥ်နှဉ်လီၤ. (လဲၥ်လဲၢ်တၢ်အုဉ်သးလၢအလိဉ်တဖဉ်ကဘဉ်ပဉ် ဃုဉ်တပူၤယီလီၤ.)

(၅) ပှၤပတ်ထိဉ်တၢ်တီၢ်ထိဉ်တၢ်ကတိၤပူၤဖျဲးလဲၥ် ဆိဉ်လီၤသးသ့စ့ၢ်ကီးလီၤ.
(၆) တၢ်ဝ့ၢ်တဖဉ်အံၤမ့ၢ်လၢပှဲၤန့ဉ်ကိၢ်စၢဖြိဉ်ပှၤစံဉ် ညီဉ်ကွိၢ်ခိဉ် ကျၢ်ကဲပှၤပၢၤလိၢ်ဆုဉ်နိၤလၢ "အကတၢ်တၢ်ဒိကန်ၢ်စံဉ်ညီဉ်တဲၥ် ကရၢ" ဒီးဒိကန်ၢ်ယိထံပှၤပတ်ထိဉ်တၢ်ဒီးပှၤလၢအဘဉ် တၢ်ပတ်ထိဉ်ဝဲခံခီဃၢ်ပၢဝံၤဟ့ဉ်လီၤတၢ်ကလုၢ် လီၤ.

ဘဉ်ပလီၢ်သးလီၤဆိတၢ်ဝ့ၢ် (၂) မံၤ

- တၢ်ကိးအမူးလဲၥ်ဘီးဘဉ်သ့ဉ်ညါတၢ်ကလုၢ်ဒီးတၢ် တြိလဲၥ်ဘီးဘဉ်သ့ဉ်ညါတၢ်ကလုၢ်တၢ်ကတိၢ်ထိဉ် အဂိၢ်တၢ်ဝ့ၢ်စးထိဉ်ဖျိထိဉ်အနံၤတူၤ(၂)နံဉ်အတိၢ် ပူၤလိဉ်လၢကဘဉ်ပတ်ထိဉ်ဝဲန့ဉ်လီၤ.
- တၢ်ပတ်ထိဉ်လဲၥ်ဘီးဘဉ်သ့ဉ်ညါန့ဉ်တၢ်ဟ့ဉ်လီၤ တၢ်ကလုၢ်အဖီခိဉ်တၢ်ပတ်ထိဉ်,တၢ်ဘ့ဉ်က့ၤအခွဲး တအိဉ်ဘဉ်. ကပတ်ထိဉ်လဲၥ်ဘီးဘဉ်သ့ဉ်ညါလၢခံ တဘျိအခွဲးတအိဉ်စ့ၢ်ကီးဘဉ်.

တၢ်တဖဉ်အံၤကဘဉ်သ့ဉ်ညါလီၤတံၢ်လီၤဆဲး

- ပှၤကဲအမူးအရ၊်တဖဉ်တဘဉ်ဒိဆါအဂိၢ်လိဉ်လၢ ကဘဉ်သ့ဉ်ညါတၢ်နဲဉ်ဖျိလီၤလီၢ်တံၢ်လီၤဆဲးလီၤ. ကသ့ဉ်ညါန်ၢ်ပၢ်ဝဲအဂိၢ်ကြၢးမၤလိသဲစး ၂ခါအံၤလီၤ တံၢ်လီၤဆဲးလီၤ.
  (၁) ၂၀၁၄နံဉ်တၢ်ပတ်ထိဉ်လဲၥ်ဘီးဘဉ်သ့ဉ်ညါတၢ် ကလုၢ်သဲစး(၂၀၁၄နံဉ်ကိၢ်စၢဖြိဉ်ဘျိဉ်ဒိဉ်သဲစး နိဉ်ဂံၢ်၂၄)
  (၂) တၢ်ပတ်ထိဉ်လဲၥ်ဘီးဘဉ်သ့ဉ်ညါတၢ်ဘဉ်ထွဲသဲစး တၢ်ဘျၢ တဖဉ်

ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်

သီလ သမာဓိ ပညာ

စကောကရင်ဘာသာစကား

လဲၥ်ဘီးဘဉ်သ့ဉ်ညါအဝ့ၢ် တၢ်ကြၢးသ့ဉ်ညါ

www.unionsupremecourt.gov.mm